

JORNADA Xarxa de Recerca en Educació per a la Sostenibilitat
La Sostenibilitat en els graus universitaris

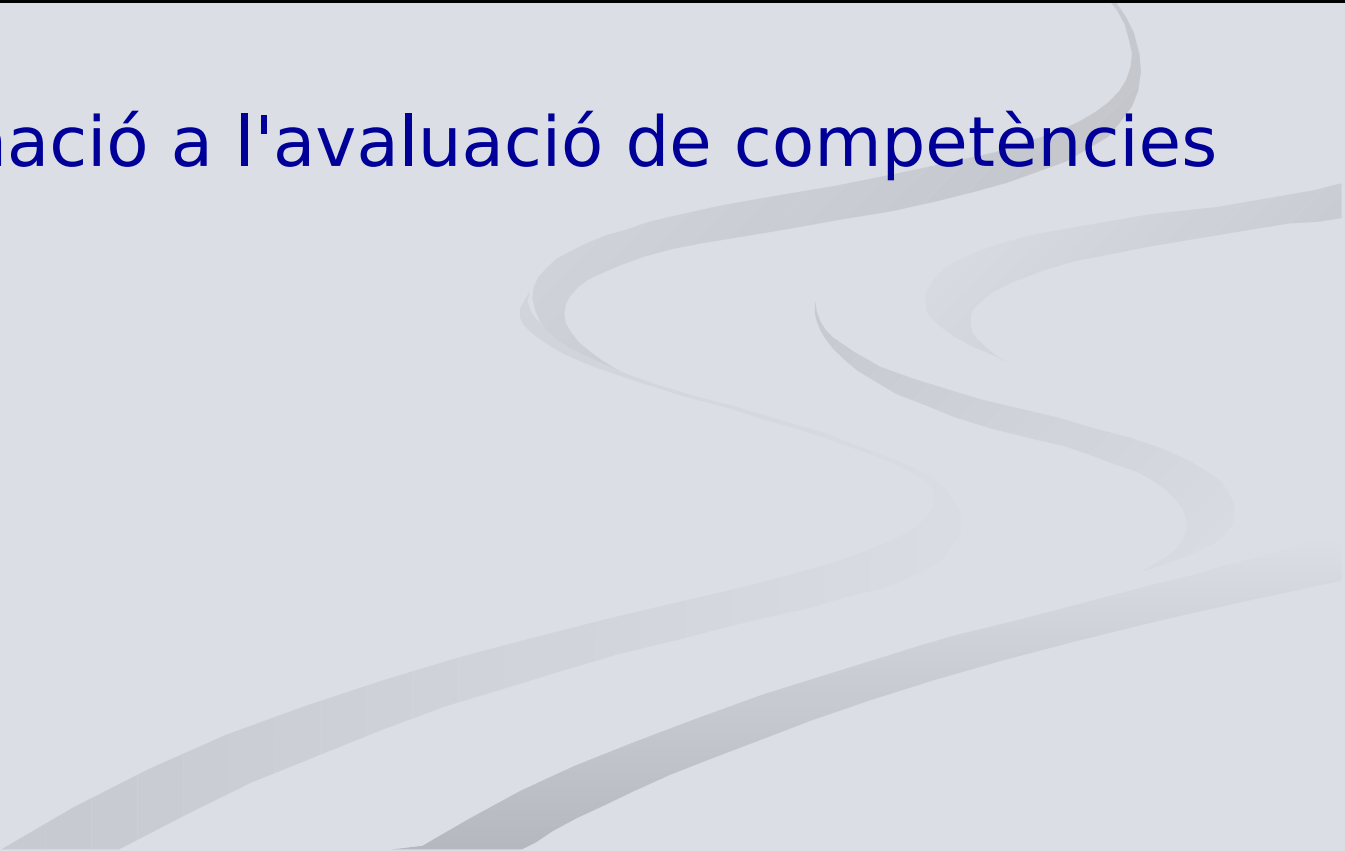
Barcelona, 17 de desembre de 2009

Per què parlem de les
competències en educació i
la seva avaluació

Gisela Cebrián
Mercè Junyent

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Grup
Complex

- Una aproximació al concepte de competència en l'educació
 - Una aproximació a l'avaluació de competències
-

Jacques Delors (1996) "L'éducation: un trésor est caché dedans"

L'educació al llarg de la vida està fonamentada en quatre pilars:

- Aprendre a conèixer
- Aprendre a fer
- Aprendre a viure junts, aprendre a viure amb els altres
- Aprendre a ser

Cal concebre l'educació com un tot

competències

Diversitat de definicions:

- “La capacitat d’actuar de manera eficaç en un tipus definit de situació, una capacitat que se sustenta en coneixements, però no s’hi redueix” **(Perrenoud, 1999)**
- “La competència és la capacitat de respondre a les demandes i portar a terme les tasques de manera adequada. Sorgeix de la combinació d’habilitats pràctiques, coneixements, motivació, valors ètics, actituds, emocions i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per aconseguir una acció eficient” **(Informe DeSeCo, 2002)**
- “Una combinació dinàmica d’atributs, amb relació a coneixements, habilitats, actituds i responsabilitats, que descriuen els resultats de l’aprenentatge d’un programa pedagògic o el que els alumnes són capaços de demostrar al final d’un procés educatiu” **(Projecte Tuning, 2003)**
- “La combinació de sabers tècnics, metodològics i participatius que s’actualitzen en una situació i en un moment particulars”. **(AQU Catalunya, 2004)**
- “El conjunt de coneixements, habilitats i destreses relacionats amb el programa formatiu que capacita l’alumne per dur a terme les tasques professionals recollides en el perfil de graduat del programa.” **(ANECA, 2004)**

“Capacitat d’actuar eficaçment en situacions diverses, complexes i imprevisibles; es recolza en coneixements, però també en valors, habilitats, experiència...” (Eurydice, 2002)

“Capacitat de mobilitzar/gestionar sabers en contextos on hi ha persones”

- Podem parlar de *constel·lacions* de competències
- En un model holístic i dinàmic de competències aquestes no existeixen independentment del context i de l’acció.

Competències clau per a l'educació i la formació al llarg de la vida

- **la comunicació en la llengua materna**
- **la comunicació en llengües estrangeres**
- **la competència matemàtica i les competències bàsiques en ciències i tecnologies.**
- **la competència numèrica**
- **aprendre a aprendre**
- **les competències socials i cíviques**
- **l'esperit d'iniciativa**
- **la sensibilitat i l'expressió cultural**

*Recommandation du Parlement européen et du Conseil, du 18 décembre 2006,
(Journal officiel L 394 du 30.12.2006)*

Treballar en competències implica:

- Que tant els gestors, directius, professors i estudiants **compreguin els antecedents i motius** pels que resulta important i pertinent iniciar un trànsit cap a la **formació en competències professionals** en les institucions d'educació superior.
- Adquirir una **actitud d'obertura cap al canvi**, que permeti aportar gran part de l'experiència. Una activitat **més sistemàtica, intencionada i amb major qualitat** i vinculada a la vida i al treball, per promoure un **aprenentatge situat** i més significatiu.
- **Formar i actualitzar el professorat** en el desenvolupament de competències docents que els permetin desenvolupar en els seus estudiants les competències professionals corresponents.
- Formar el professorat en **metodologies de l'ensenyament centrades en l'estudiant** i el seu aprenentatge.

Què cal?

CURRÍCULUMS

- Integració de coneixements i diàleg entre disciplines.
- Una verdadera articulació entre teoria i pràctica.
- Metodologies actives: aprenentatge basat en projectes, aprenentatge basat en problemes, treball en equip, aprenentatge a través de la xarxa.
- Integrar les estratègies avaluadores en competències.

PROFESSORAT

- Treball en xarxa del professorat.
- Mobilització dels recursos en situació per resoldre problemes, per a la presa de decisions i el monitoratge de projectes. Cal potenciar habilitats de lideratge i de treball en equip.
- Una avaluació formadora, reguladora i considerar l'autoavaluació.
- Una formació en alternança que es desenvolupa a la universitat i en diferents espais de pràctiques.
- Promoció de la formació reflexiva, reflexionar sobre la manera de pensar, de decidir i d'actuar per a fer-la evolucionar. La dimensió reflexiva hauria d'estar present de manera transversal en totes les unitats de formació.

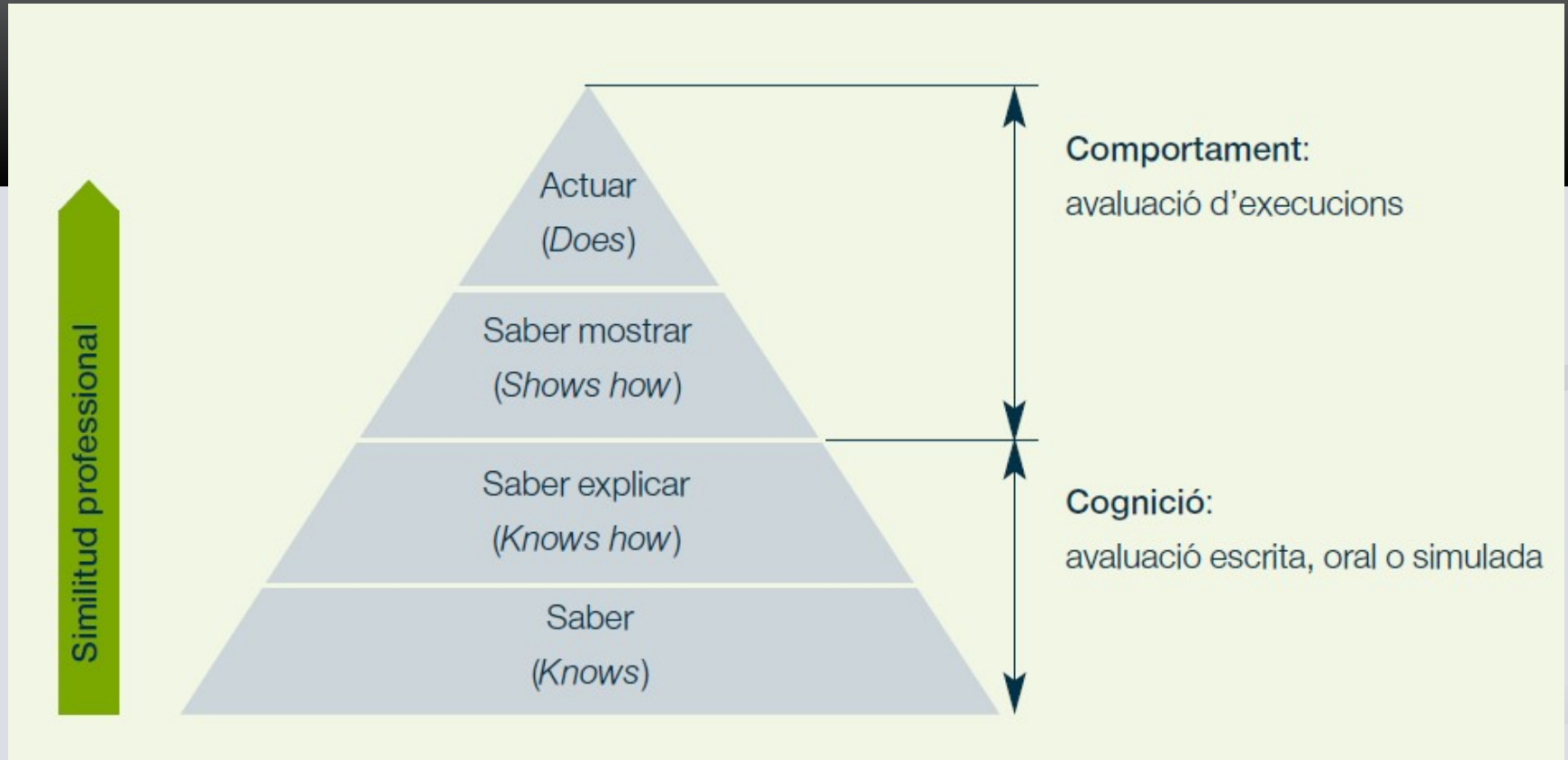
Orientacions per a l'avaluació de competències

Avaluar per aprendre

L'avaluació com a part integral del procés d'ensenyament-aprenentatge

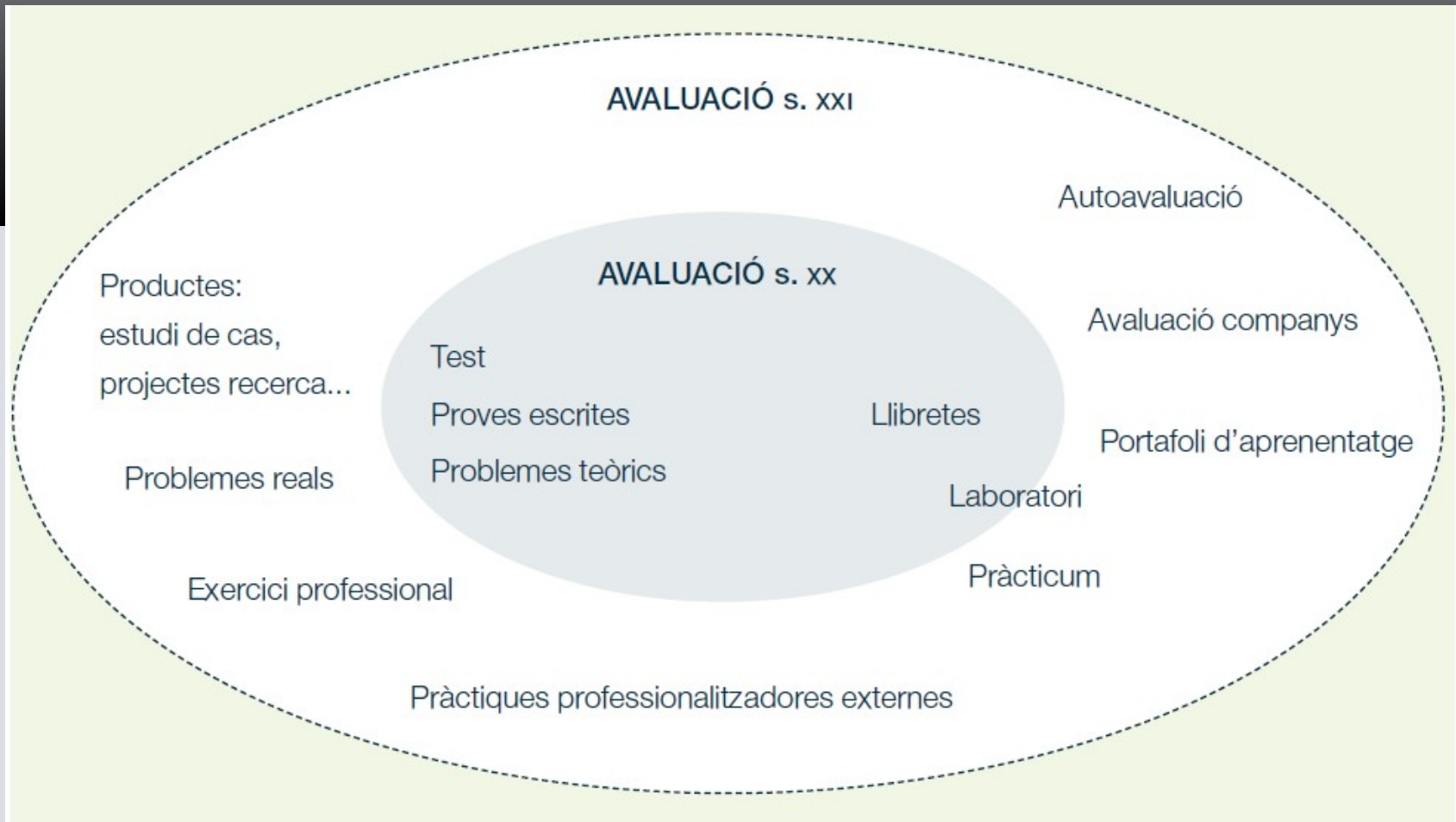
- Contínua i global, plantejada a partir de situacions “noves” on calgui transferir coneixements
- Constata els avenços de l'alumnat i en detecta les dificultats (l'error com a ocasió d'aprenentatge)
- Té caràcter formatiu, regulador i orientador del procés educatiu
- Els referents són l'assoliment de les competències professionals i els criteris d'avaluació de les àrees

Avaluació tradicional vs avaluació d'execucions

(Miller, 1990)

Avaluació s. XXI

(Prades,
2005)

Elements bàsics per a la definició de les competències

AQU (2009), *Guies per a l'avaluació de les competències en els estudiants*

Competència	
Descriptors (dimensions, categories, atributs)	<ul style="list-style-type: none">■ La competència ha d'estar enunciada i definida de manera completa desglossant-ne el contingut en descriptors que es poden establir en clau de continguts, objectes, àrees, etc. (amb un criteri consensuat). En el context universitari, sembla que establir aquests descriptors en clau de continguts⁷ és la manera més propera per al docent.
Nivells	<ul style="list-style-type: none">■ Els nivells determinen el grau de consecució de les competències.■ Han d'estar definits de manera consensuada en la fase de planificació prèvia.■ S'han de definir considerant <i>un criteri</i>. A tall d'exemple, es poden assenyalar dues propostes de criteris per establir una gradació de nivells:<ul style="list-style-type: none">– Autonomia, aprofundiment o complexitat (U. Deusto).– Complexitat, autonomia, proacció, creativitat, sentit crític, argumentació (U. Girona).■ La seva definició és d'una gran ajuda per a la definició d'indicadors.
Indicadors (estàndards, objectius)	<ul style="list-style-type: none">■ Són les metes que, un cop aconseguides per l'estudiant, el situen en condicions d'arribar a un determinat nivell de competència (entenenent que se supera un nivell amb la consecució d'un o més indicadors).■ Depenent del seu nivell de desagregació, els indicadors poden ser per si mateixos la dada observable per identificar o bé poden estar descompostos en dades/actituds observables que haurien de permetre la verificació que l'indicador s'ha assolit.■ Són un aspecte clau del procés i la redacció hauria d'orientar-se a la mesurabilitat. Aquest apartat està en clara relació amb la redacció tradicional d'objectius didàctics; per tant, la redacció hauria de preveure estratègies similars a les utilitzades en la redacció d'objectius. Seria especialment rellevant tenir en compte les diferents tipologies d'objectius (teòrics, procedimentals i actitudinals) amb vista a determinar les activitats d'aprenentatge i avaluació per dissenyar en la proposta docent.

“ L’interès en el desenvolupament de les competències en programes educatius està dins de la proposta de l’educació, que primordialment se centra en l’estudiant i en la seva capacitat per aprendre i que demana per a ell més protagonisme i més implicació”

Informe

Tuning, 2002

Moltes gràcies per la vostra atenció

gisela.cebrian@uab.cat

*En el marc del projecte 2009 SGR 341 - EDU2009-13893-
C02-01*